

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticvm

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XI. Matrimonio & Sponsalibus, Metu extortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62672](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62672)

ARTICULUS XI.

De Matrimonio &
Sponsalibus, Metu ex-
tortis.

SUMMARIUM.

220. Matrimonium irritat Metus
221. Non quidem levis :
222. Neque etiam gravis à Naturali,
223. Vel à libera causa justè incussus :
224. Sed exigitur injustus,
225. Aut justè modum excedens :
226. Præsertim, si ad extorquendum
matrimonium
227. Etiam ab aliquo tertio,
228. Aut ad id cum una ex pluribus ob-
tinendum sit incussus.
229. Injusto metu aliò sine illatò obten-
tum pro valido habentium,
230. Idque irritum esse, asserentium O-
pinio verior,
231. Jurisque decisionibus,
232. Et rationi magis consentanea est.
233. Etiam cum metus solum materia
liter injustus,
234. Et sine mali inferendè animo est il-
latus.
235. In dubio favorabile non est ma-
trimonium coactum.
236. Non valet matrimonium initum
intuitu liberationis, à metu in-
ferente,
237. Et ab alio etiam promissa :
238. Nisi illa ab isto debita Jure non
fuerit.
239. Coacta conjugia in foro externo,
240. Et in interno quoque irrita sunt.
241. Eadem secundum aliquos irrita
sunt Naturali Jure :
242. Verius Ecclesiasticè duntaxat,
243. Etque Decretalibus antiquiores
244. Consensum ab injusta vi liberum
exigente.
245. Infidelium conjugia metu extorta
valent.
246. Secundum aliquos etiam Fidei-
am, si sint jurata :
247. Quod alii merè negant :
248. Licet olim sponsalia,
249. Et fortassis ipsum quoque matri-
monium metu initum subsite-
rit.
250. Conjugia metu inita sponte ad-
missa copulà carnali,
251. Et ita diu continuata cobabita-
tione convalescerunt ante :
252. Non etiam post Concilium Triden-
tinum.
253. Metum inferentem eum passo ad
nuptias obligari, asserentium,
254. Et negantium Opiniones :
255. Etque de re sensus Autoris.
256. Sponsalia coacta hodie quidam ir-
ritia :
257. Verius alij, ea valida esse, desen-
dunt ;
258. Quòd neque Naturali,
259. Neque Positivo Jure reperiantur
irritata.
260. Non semper locus est argumento à
Matrimonio ad sponsalia :
261. Quæ ad nuptias obligant cessante
metu,
262. Illas non irritante, nisi metus in-
terveniat in contractu.

Contractus Matrimonialis non so-
lùm Voluntarius, sed ferè etiam
Spontaneus, hoc est, non vi me-
tù extortus esse debet, c. Cùm
locum 14. ubi relatum Alexandri III. ad
Episcopum Papiensem rescriptum est.
Cùm locum non habeat consensus, ubi me-
tus vel coactio intercedit, necesse est ; ut
ubi assensus cujusquam requiritur, co-
actionis

affionis materia repellatur. Matrimonium autem solo consensu contrahitur: & ubi de ipso queritur, plenâ debet securitate gaudere, cujus est animus indagandus; ne per timorem dicat, sibi placere, quod odit, & sequatur exitus, qui de invitâ solet nuptiis provenire. Consonant decisiones c. Veniens 15. c. Consultationi 28. hâc Rubr. & c. Significavit 2. de Eo, qui duxit in matr. &c. Quod sicut omnino certum, sic indubitatum est, matrimonia non dirimi Metu quocunque. Quô autem id fiat, planum erit, si inter Metum gravem levemque, à causa Naturali & libera, justè injustèque, ad Matrimonium extorquendum & aliô sine sive intentione incussum distinguamus.

221. Et primò quidem matrimonium non irritari metu solum levi, à quocunque etiam ad conjugalem consensum extorquendum incusso, non obscurè desumitur ex c. Veniens cit. quô relatus idem Alexander Papa ad conjugii nullitatem exigit metum, qui cadat in constantem virum, Neque id immeritò; quia metus levis, sicut exigua est vis; ut facile superari queat: sic exigua consideratio & ratio in Jure habetur, c. Cum dilectus 6. de Us, qua vi metusve causa, l. Metum 5. & 6. ff. Quod metus causa & l. Vani 184. ff. de R. J. etiam in matrimonio; quia alias plurima conjugia nulla & dissolvenda essent; cum metu levi frequentissimè contrahantur, Glossa in c. Veniens cit. V. In virum Panormit. in c. Consultationi cit. n. 4. Sylvester V. Matrimonium 8. q. 11. disto 2. Covarruvias de Sponsal. p. 2. cap. 3. §. 4. pr. & Sanchez Lib. 4. disp. 17. n. 3.

222. Secundo, sicut cæteros, sic etiam matrimonialem contractum, metu etiam gravi, à causa Naturali, vg. metu mortis ex humorum abundantia alicui imminenti, incusso non irritari, omnes facile concedunt; quôd tali metu contrahens non

patiatur injuriam: metus autem, sicut cæteros actus, sic etiam matrimonium non irriter, nisi cum injuria sit conjunctus, ut mox statuetur.

Tertiò, matrimonium etiam non irritari metu etiam gravi justè inclusò, sive ab eo, cui Jure competit, grave malum, nisi illud contrahatur, inferre, cum Hostiensis in c. Veniens cit. ad finem & ibi Joan. Andr. n. 8. Anchorano n. 6. Panormit. n. 8. Sanchez cit. disp. 17. n. 3. & Perez de Matrim. disp. 17. f. 8. n. 2. satis concors & certa sententia est aliorum præcipui nominis Interpp. ac DD. pro validis habentium conjugium Primò à reo ærumnoso carcere justè detento liberationis sibi promissæ intuitu in initum cum filia detinentis, sive matrimonium à detento sub liberationis conditione filix ultro oblatum, sive acceptatum sit. Secundò à reo, ob homicidium perpetratum ad mortem vel triremes condemnato, ad vitam & libertatem conservandam in initum cum uxore, filia vel consanguinea occisi vel etiam cum meretrice. Tertiò ab eo, qui bellò justè sibi illatò ad angustias redactus vel in arce obsessus sub pacis obtinendæ vel solvendæ obsidionis conditione duxit filiam hostis, à quo bellò impetitus est vel obsessus. Quartò excommunicationis vel alterius gravis pœnæ à judice Ecclesiastico intentatæ metu in initum cum puella, cui præviis sponsalibus de matrimonio contrahendo data fides, quæve nuptiarum spe & promissione decepta & corrupta ab ipso fuit. Quintò à juvene in initum cum puella, quacum ipsi in flagitio deprehenso deceptæ parens, si eam non ducat, accusationem est minitatus, arg. l. Continet 3. §. 1. ff. Quod metus causa & gest. quô relatum Ulpiani responsum est, passo vim metumve, qui non contra bonos, sed jure licitò sive justè illatus est, Jura non subvenire. Ratio est partim, quôd talis me-

determinatè ad illam ducendam obligari & carceris ærumnis compelli, Jure non potuit, ut cum *cit.* Sanchez *disp.* 13. n. 7. rectè observat Pontius *de Matrim. Lib.* 4. *cap.* 18. n. 13.

227. Quintò hujusmodi injustus metus matrimonium irritat, sive is gravis mali intentione ab eo, quocum istud est contractum, sive ab alio ad extorquendas nuptias fuerit incussus, ut desumitur ex *c. Veniens cit.* decisione, quâ irritum declaratur matrimonium, mortis aliàs inferendæ metu initum cum puella: licet mortem non ista, sed ejus parens fuerit minitatus. Ratio est partim; quia metu gesti contractus & actus alii ad illum passim instantiam rescinduntur: licet metus non eorum, quibuscum actus gesti sunt, sed alicujus tertiæ personæ injuriâ fuerit illatus, *l. Si cum exceptione 14. ff. Quod met. causâ gest.* metus autem, qui contractus & actus alios infirmos & obnoxios rescissioni, matrimonium ipsò Jure irritum reddit, ut cum Præposito *in c. Cum locum cit.* n. 6. & aliis observant Navarrus *Confil.* 36. *hæc Rubr.* n. 10. & Covarruvias *p. 2. de Sponsal. cap.* 3. §. 6. n. 4. partim verò; quia metu, à tertio ita incusso, gravis injuriâ inferitur contrahenti eum passo & libertas consensus minuitur non minùs, quàm si incussus fuisset ab eo, quocum matrimonium est contractum, *citt.* Sanchez *disp.* 13. n. 19. & Pontius *cap.* 14. n. 15. Hæc satis certa.

228. Dubium autem est primò de valore matrimonii, à Titio initi cum Bertha, unâ ex tribus sororibus, ad quarum unam ducendam gravi & injusto metu fuit coactus. Id certè cum Præposito *in c. Cum locum cit.* n. 8. Felino *in c. In præsentia 8. de Probat. n.* 37. & Jafone *in l. Titia 134. ff. de V. O. n. 6. in fine* pro valido habet Azor *p. 1. Instit. Lib. 1. cap.*

11. q. 11. *in fine*, ductus aut veriùs deceptus paritate cum electione, celebratè de una ex tribus personis, ad quarum aliquam eligendam injustè coacti sunt electores: cujusmodi electionem cum Panormit. *in c. Cum terra 14. de Elect. n.* 4. DD. *citt.* validam esse, ajuat, ab eaque, tanquam spirituali matrimonio inchoato, *c. fin. §. Si vero pr. Ut lite non contest.* argumentum transferunt ad matrimonium carnale; nam & hoc ita initum Jure subsistere, inde etiam desumunt; quòd ad contrahendum cum Bertha Titius non fuerit coactus, sed eam duabus ejus sororibus liberæ ac spontaneæ voluntatis determinatione prætulit instar electorum, ad aliquam è tribus personis propositis eligendam injusto metu coactorum.

Verùm hac in re locus non est argumento, ad carnale matrimonium ducto ab electione, partim; quia electio, ejusque de aliquo celebratæ acceptatio eò ipsò; quòd via duntaxat & inchoatio quædam sit spiritualis conjugii, inter Prælatum & Ecclesiam intercedentis, §. *Si vero cit. pr.* non rectè æquiparatur matrimonio carnali, sed solis sponsalibus de futuro, quæ gravi & injusto metu extorta in multorum & veritati magis consentanea sententia Jure subsistunt: quamvis, illò extortum carnale matrimonium irritum esse, certa omnium sententia sit, propter apertos textus *c. Cum locum, c. Veniens &c. cit.* partim verò; quia à valore spiritualis ad carnale matrimonium arguere non licet, quando eò argumentò illati contrarium Jure est expressum: sicut de carnali matrimonio metu injustè incusso inito expressum est *cc. cit.* in quorum textus intenti *citt.* Covarruvias *cap.* 3. §. 5. n. 8. Sanchez *disp.* 12. n. 20. Pontius *Lib. 4. de Matrim. cap.* 14. §. n. 14. Palao *Tract. 2. disp.* 1. p. 9. n. 9. & *cit.*

K 3

& cit. Perez *f. 10. n. 6.* in proposito casu matrimonium, à Titio initum cum Bertha, pro irritò & meritò habent; quod hoc contrahens gaudere debuerit plenâ libertate, *c. Cùm locum cit.* quâ tamen Titius gavisus non est; cùm metu injustè incusso verè & simpliciter coactus sit ad ducendam unam ex tribus; quas cùm averfatus omnes sit, ex nuptiis secutis cum una timeri jure possunt infelices exitus, qui ex coactis nuptiis solent provenire.

229 Dubium secundò &, sicut utilissima in praxi, sic difficillimæ resolutionis controversia est de matrimonio inito metu, injustè quidem, sed alio fine, quam ad id extorquendum incusso. Id enim pro valido eum Ant. de Butrio *in c. Cùm locum cit. n. 11.* & Præposito *in c. cit. n. 12.* habent Covarruvias *cit. p. 2. cap. 3. §. 4. n. 15.* Henriquez *Lib. 11. cap. 49. n. 4. cit.* Sanchez *disp. 12. n. 3. §. 11.* & Perez *f. 9. n. 3.* quorum ille, id apud omnes certissimam conclusionem, iste assertionem DD. communissimam esse, aiunt.

Moventur primò; quia hujusmodi matrimonium irritatum non est Jure Naturali vel Divino; cùm voluntario & spontaneo consensu electum initumque sit; Ecclesiastico autem ex metu pro irritò id solum habetur, quod extortum est metu, ad id extorquendum incusso; cùm rescripta Apostolica, *c. Cùm locum: c. Veniens, c. Consultationi & c. Significavit cit.* relata, planè omnia propositis ita initorum casibus sint accommodata.

Secundò; quia, cùm metus alio quàm conjugii extorquendi sine incutitur, contrahens ad matrimonium à nemine impellitur: sed hoc tanquam medium ad propulsandum, quod intentatum est, malum, spontaneo consensu ipse eligit:

&, licet ejus mali intentione patiatur violentiam & injuriam, ista tamen non intervenit in contractu nuptiali, nemine cogente liberè ac sponte electo; ac proinde contrahens nec est, nec dici valet ad matrimonium injustâ vi coactus.

Tertiò; paritate cum ingressu & susceptione habitus Religionis; cùm enim ista, mortis ex infirmitate imminentis metu facta, Jure subsistat, *c. Sicut nobis 17. de Regular.* quòd ingressus & habitus susceptio ab ægroto ad propulsandum mortis periculum, nemine alio impellente, sponte ac liberè sit electa, Jure etiam subsistit matrimonium; quod ad mortis aut alterius mali, aliò quàm illius extorquendi animò intentati, periculum evitandum est contractum; cùm; quia etiam hoc, nemine ad id cogente, propriæ & liberæ voluntatis spontaneo motu fuit electum: tum verò; quia à matrimonio spirituali ad carnale, & vicissim rectè ducitur argumentum, *c. Inter & c. fin. de Translat. Episc. Boerius Decis. 1. n. 18.* & Everard. *Legal. Arg. loco 33. à n. 1.*

Quartò; quia matrimonium injusto, sed alio quàm ejus obtinendi animò illato metu initum, Jure invalidum esse, nequaquam certum, sed maximè dubium est: in dubio autem ejus valor potius quàm nullitas adstruenda est, propter specialem ac justum ejus favorem, *c. fin. de Sent. & re judic. c. Directa 39. de Appellat. & c. fin. de Condit. apposit.* etiam contra sententiam communem, ut cum Panormit. *in c. fin. cit. de Sent. & re jud. n. 3.* & Menoch. *Lib. 2. præsumpt. 71. n. 30.* notant Barbosa *in c. fin. cit. n. 2.*

Verisimilitùs tamen injusto etiam hujusmodi metu, sicut contractus & actus alios obnoxios rescissioni, juxta dicta *cit. Tit. 40. n. 35.* sic matrimonium irritum reddi,

reddi, defendunt Aut. Cucchus *Lib. 5. Institur. major. tit. 12. n. 160.* Palacios *in 4. dist. 29. disp. unic. ad finem §. Nond. Veracrux Specul. p. 1. art. 8. dnb. 3. §. Clarissimè &*, aliis relatis, Card. de Lugo *de 1. & 1. disp. 22. n. 175.* quibus suam hanc sententiam persuasit

231. Primò, *c. Cum locum cit.* textus, quò relatus Alexander III. *Ubi*, inquit, *de ipso Matrimonio queritur, plenà debet securitate gaudere, cujus est animus indagandus; ne per timorem dicat, sibi placere, quod odit, & sequatur exitus, qui de invitis solet nuptiis provenire:* quibus verbis Papa Primò in contrahente exposcit plenam securitatem ab injusto metu ab eo, quocum aut in cujus gratiam matrimonium initur, immunem: quæ in matrimoniali contractu non minus deficit, si is metu alio animò & fine, quàm ad contractum illum obtinendum, incussò initus sit. Secundò de metu injusto loquitur indistinctè & abstrahendò, an metus ad nuptias extorquendas vel alio fine sit incussus. Tertio subiicit rationem adversus consensum, secutum ex metu utroque fine incusso militantem; cum etiam, si consensus injusto metu ex alia quàm matrimonii obtinendi causa illatò extortus sit, eò contrahens per timorem dicat, sibi placere quod odit, & facillè sequantur exitus infelices. Quartò demum in ipsa propositi facti specie non exprimitur, illatum ad nuptias extorquendas: & si hoc exprimeretur, antecedentium tamen verborum generalitas quemcumque metum injustè incussum comprehendit ac irritat matrimonium cum eo, qui mali intentione eum incussit, vel in ejus gratiam contrahendum.

Secundò argumentum ductum à contractibus & actibus aliis, gravis mali etiam alio fine quàm ad eos extor-

quendos, intentati metu gestis, itaque per ingressum Religionis inito matrimonio spirituali: quorum illi obnoxii recessioni, *arg. 1. Nec timorem 7. ff. Quod met. causa gest.* hoc ipso Jure irritum esse, *cit. n. 35.* dictum & desumptum est *ex c. 1. de lit. que vi metusve caus.* quò ob metum pro invalido apertè habetur mulieris in Monasterium ingressus & susceptio habitus Religionis: licet mortis metus ei non ad ingressum & susceptionem illam extorquendam sed ex alia causa, scilicet ob suspicionem & in ultionem adulterii fuerit illatus, ut planè liquet ex eo; quò non à marito, qui mulierem propter suspicionem illam jussit occidi, sed à militibus ad necem illi inferendam constitutis, & tunc primò, cum mulier in sylvam jam educta & evaginató gladiò interficienda esset, *Pietate ductis*, sive mulieris miseratione commotis ingressus Religionis ei propositus & vita condonata fuerit *Sub tali conditione, si in Monasterio de Colobris habitum susciperet Monachalem;* ac proinde mulier intravit Monasterium & habitum suscepit tanquam medium ad evitandum periculum mortis, non ad ingressum & susceptionem illam extorquendam, sed alio fine, scilicet in ultionem adulterii, sibi inferendæ. Cum ergo à matrimonio spirituali ad carnale ducto argumentò, tanquam Jure valido, oppositæ Opinionis Assertores ipsi utantur, metu obtentum, sicut spirituale, sic etiam carnale matrimonium irritum est: licet metus non ad ejus contractum extorquendum, sed alio fine fuerit illatus.

Tertiò; quia eadem ferè ratio est contractus, gravis & injustè intentati mali metu initi, sive malum illud ad contractum extorquendum, sive alio fine fuerit intentatum; esto enim, malum alio fine intentatum sit, intentatum tamen est

men est per injuriam: isque, cui intentatum est, in contractum verè & simpliciter injusto metu coactus consentit, non consenturus, si mali intentatio abfuisset; atque idcirco is, qui metum mali intentione intulit, ad tollendum & reparandum omne damnum, quod ex mali ab ipso injustè intentati metu secutum est, resarcitionem obligatur, & tenetur procurare metum passi reductionem in statum indemnitate: & cum hoc per actus, mali ab eo intentati metu gesti, rescissionem obtineatur, ad contractum rescindendum obligatur juxta deducta *cit. Tit. 40. n. 35.* Cum ergo metus, qui sufficit ad rescissionem contractuum & actuum aliorum, matrimonium ipso jure irritet, ut cum *cit. Navarro n. 10. & Covarruvia n. 4.* tradit *cit. Sanchez disp. 6. n. 2.* imò apud hunc Doctorem *disp. 13. n. 1.* matrimonium, propter specialem ejus prerogativam & maximam libertatem, quandoque irritari metu, qui ad aliorum actuum rescissionem sufficiens non est, cum *Glossa inc. Abbas 2. V. Coactus de his, qua vi Et. Panorm. in c. Veniens cit. n. 8. ad 2. Alex. de Nevo ibid. n. 18. Cucchus cit. Tit. 12. n. 129.* & alii velint, gravis mali injustè intentati metus matrimonium irritabit, etiam si ejusmodi malum alio fine quàm ad extorquendum consensum nuptialem fuerit intentatum; cum verè & simpliciter ineatur à coacto metu per injuriam incusso, & cum eo vel in gratiam ejus, à quo metus ita est incussus; ut adeò de tali matrimonio procedat dispositio, *c. Cum locum cit.*

Confirmatur hæc ratio; quia matrimonium mortis vel alterius mali gravis injustè intentati metu initum irritandi ratio fuit; ut illum passi libertati & indemnitate consuleretur, & occurreretur malitiæ injustitiæque inferentis: ne scilicet metum passus ex aliena injuria pa-

teretur irreparabile damnum: & qui illum intulit, ex sua iniquitate inaufertibile lucrum seu commodum consequeretur: quæ ratio contra matrimonium metu per injuriam illato contractum æquè militat, si malum aliò, quàm si illud extorquendi animò fuit intentatum.

Ex hac resolutione inferitur, invalidum esse matrimonium Primò, quod ex alia quàm consensù conjugalis extorquendi causa injustè condemnandus ad se liberandum cum filia judicis contraxit, vel huic etiam sub liberationis conditione ipse obtulit. Secundò etiam, si ad mortem v.g. vel trirèmes à judice, allegationibus & probationibus falsis decepto, ac proinde non formaliter sed materialiter tantum injustè fuisset condemnandus; cum enim metu ex parte solius patientis injusto gesti actus alii ad istius instantiam rescindantur, juxta dicta *cit. Tit. 40. n. 30.* matrimonium, metu ex parte solius patientis injusto cum inferente vel in ejus gratiam cum alio contractum, irritum erit. Tertio initum metu cujuscunque gravis mali & vexationis injustæ, alio fine quàm ad nuptialem consensum obtinendum, etiam sine ejus mali inferendi animo, illato; quia mali, quod justè inferri nequit, sicut illatio, sic & comminatio injusta est eodémque modò, quò illa etiam ista voluntatem ad consensum impellit; cum metum non causet ipsum malum, sed ejus inferendi apprehensio, quæ eadem est, eodémque modò movet & extorquet consensum, sive malum minitandò inferendi animus adsit, sive absit, juxta dicta *cit. Tit. n. 39.* Quartò à juvene initum cum puella, quacum ille in flagranti deprehensus, ut mortis vel mutilationis ab istius parente in flagitii ultionem inferendæ discrimen evitaret, parenti obtulit nuptias cum puella, vel ab illo ob-

illo oblatas accepit. Quintò à muliere infirma contractum cum medico, à quo ex officio suo & iustitia debita curationis opitulatio, ex odio, ignavia aliave simili causa denegata, & tandem oblata fuit sub conditione nuptiarum, secum (aut cum filio suo) contrahendum &c.

234. Neque ita firmatam & declaratam proposita dubitationis Resolutionem convellunt pro conjugii tali metu ini valore deducta argumenta.

Primum, desumptum ex textibus Juris; quia *c. Cum locum cit.* relatum Apostolicum rescriptum etiam de conjugio, quòd gravis mali, etiam alio, quàm ad id extorquendum, sine, injustè intentati metu obtentum est, procedere, ex dictis satis constat. Reliquorum *cc. cit.* licet casus sint conjugiorum, metu ad ea extorquenda injustè incusso obtentorum, decidendi tamen eaque invalida declarandi, in plena & ab omni metu injustè illato immuni libertate fundata ratio conjugii metu, etiam alio sine quàm ad ea extorquenda incussò, obtentis est accommodata.

Alterum; quia, esto metus illatus non sit ad matrimonium extorquendum, hoc tamen ab inferente aut in ejus gratiam obtentum est injurià: quæ, licet alio sine illata sit, impolit tamen ad matrimonium, quod cum inferente aut in ejus gratiam cum alio est contractum; ut adeò consensus præstitus in matrimonium verè & simpliciter non fuerit spontaneus, sed coactus.

Tertium, ex *c. Sicut nobis cit.* desumptum, ad rem non est; cum ejus decisione solummodo adstruatur valor professionis Religiosæ editæ metu, nullâ cusquam injuriâ & non à libera, sed à naturali & necessaria causa illato, & orto ex infirmitate: ex qua conceptum metum

hòc ipsò; quòd injustus non sit, sicut spiritualis, inducitur Religiosa professione, sic etiam carnalis conjugii valori non officere, dictum est *n. 222.*

Postremum; quia in dubio pro matrimonio pronuntiandum est regulariter duntaxat, non semper: & eò præsertim casu illi favendum non est, quò illius valor dubius est propter metum, ut cum Purpurato *Lib. 2. consil. 575. n. 16.* Seraphino *Decis. 893.* Riminaldo *Consil. 77. n. 37.* & aliis, Rotæque decisione allegatâ, notat Barbosa *in c. fin. de Sent. & re jud. n. 3. & Voto Decis. 1. n. 137.* cum; quia matrimonia coacta difficiles exitus frequenter solent habere, *c. Cum locum cit. & c. Requisivit 17. in fine:* tum verò; quia injusto metu contracti matrimonii valor illum passo irreparabile damnum, & inferenti inaufertibile commodum affert, contra *Reg. c. Ex literis 2. c. Contingit 9. de Dolo & l. Non fraudantur 134. §. 1. ff. de R. I.* Unde

Dubium tertium nascitur de valore 236. matrimonii, quod Titius damni in rebus suis aut alterius injustæ vexationis, à Sempronio per injuriam intentatæ, metu iniit cum Bertha filia Caii, & isti ipse obtulit vel oblatum accepit intuitu liberationis à vexatione illa, à Caio sibi promissæ ac procuratæ. Ratio dubitandi gravissima est; quòd, cum ex præcedentis dubitationis Resolutione invalidum sit matrimonium, intuitu liberationis initum cum Mævia filia Sempronii, illam sub nuptiarum conditione promittentis, invalidum quoque esse, necesse sit initum cum Bertha filia Caii: aut, si hoc Jure subsistat, illud quoque subsistere sit, necesse; cum utrumque ejusdem vexationis per injuriam illatæ metu contractum, & à Titio oblatum vel acceptatum sit, tanquam medium se liberandi ab injusta vexatione. Cui rationi non nihil & non

nimum tribuendum, & proposita dubitatio expedienda est auxiliò distinctionis; vel enim Caius ad Titium à vexatione per injuriam illata liberandum ex Justitia obligatus fuit, vel non?

237. Si prius, sicut cum Mævia Sempronii, sic & cum Bertha filia Caii sub liberationis conditione initum conjugium invalidum est; cum eò ipsò; quòd Caius ad Titii liberationem procurandam ita fuerit obligatus, ejus denegatione injuriam Titio ipse quoque inferat, & ex vexatione injusta conceptum metum augeat, firmetque & quodammodo consummet; quia, ex justitia debita liberationis ope denegata, perseverat & urget metus, qui illà ex debito præstita cessaret; ut adeò, sicut intuitu cessationis ab injusta vexatione cum Mævia Sempronii, sic intuitu liberationis, si Bertha Caii filia non ducatur, injustè denegata, & si ea ducatur, præstita, contractum matrimonium, tanquam metu injustè incusso nullòque justò titulò obtentù, invalidum sit, ex decisione *c. Cum locum cit.*

238. Si posterius, & ab injusta vexatione à Sempronio intentata liberatio, sive modus & media, quibus ista à Caio procurata est, ex Justitia debita non fuerunt, conjugium ejus promissæ ac præstitæ intuitu cum Bertha initum Jure subsistit. Ratio est; quia hoc à Titio oblatum & acceptatum fuit in compensationem auxilii & mediorum in liberationem impensorum, quæ, eò ipsò; quòd Jure fuerint indebita, oblatione conjugii vel istius oblati acceptatione compensari poterunt.

Neque conjugii ita initi valori officit; quòd ejus oblationi vel oblato acceptationi occasionem præbuerit metus, cum à Sempronio injustè illatæ vexationis, tum carentiæ auxilii ad liberationem à Caio, si Bertham non ducat, denegan-

di; quia imprimis conjugium initum non est cum eo aut in gratiam ejus, qui vexatione injusta metum incussit aut ad istius causam removendam fuit obligatus, sicut factum casu priori. Deinde; quia Sempronianæ vexationis metus, licet fuerit injustus, non afficit aut irritat conjugii petendi titulum, sive compensationem cooperationis ad liberationem ab injusta alterius vexatione: qui titulus justus eò ipsò fuit; quòd liberatio sive modus & media, quibus ea obtenta est, ullò Jure debita non fuerint; cum enim liberatio illa compensari poterit alià ratione, v.g. donatione aut venditione domus, compensari etiam potuit nuptiarum oblatione vel oblatarum acceptatione: cujusmodi justus titulus priori casu desideratur. Denique; quia metus conceptus ex liberationis, sive mediorum ad eam obtinendam sufficientium denegatione, non fuit injustus; cum enim liberatio per media illa Jure debita non fuerit, ex ejus denegatione conceptus metus ex parte denegantis vacavit injuriæ, vimque non habuit conjugium eò contractum inficiendi & irritandi, juxta dicta *n. 223.* & deducta à Card. de Lugo *cit. disp. 22. n. 179.* Unde corrumpit ratio dubitandi: & sicut non rescinduntur contractus & actus alii, quibus metus à tertio injustè incussus ita præbuit occasionem, sic irritum non est conjugium occasione metus tertii injuriæ incussi ita contractum; licet, sicut infirmi & rescissioni obnoxii sunt contractus, sic irritum sit matrimonium cum eo vel in gratiam ejus, à quo metus injustè illatus, ejusque causa contra obligationem Justitiæ remota non fuit, nisi intuitu nuptiarum, juxta dicta *Lib. 1. tit. 40. n. 35. ad 3.*

Dubium quartò de matrimonio injusto metu extorto est, an irritum sit in utroque foro, Fuere enim & à D. Thoma *in*

ma in 4. dist. 29. q. unic. art. 3. *quasi-unc.* 1. referuntur DD. qui id in foro interno subsistere asserent, eâ persuasi ratione; quòd in externo foro irritum sit ex præsumptione Ecclesiæ, verba consensum exprimentia à metu passo sine consensu interno & mendaciter prolata, credentis; quòd, ubi urget coactio, deficiat consensus, *c. Cum locum cit.* Cum ergo in foro interno præsumptio cedat veritati, consensu in animo non deficiente initum conjugium in foro interno subsistet. Cui rationi non parùm roboris confert; quòd nemo ad consensum internum, sed ad verborum duntaxat aliorumve signorum internum consensum exprimentium prolationem vel positionem cogi possit; ut adeò, animò verè consentiens, validè contrahat, mali injustè intentati metu non obstante.

240. Verùm, quia consensus internus, licet extorqueri nequeat vi, mali tamen intentati metu impellente præstari potest & solet etiam, cum metus urget, quoties gravis mali metu impellente in matrimonium præstatur, ab Ecclesia irritatus est, *c. Cum locum, c. Veniens Sc. cit.* non tam ex præsumptione ejus deficientis, quàm intuitu incommodorum, quibus obnoxia esse solent conjugia coacta, *c. Cum locum cit. & Requirvit 17.* quod inde confirmatur; quia verba à contrahente, non tam fictè & mendaciter, quàm verè prolata Ecclesia præsumit ad excludendum peccatum; sicut antiquo Jure, ad fornicationis peccatum excludendum, in copula, à sponsis de futuro admitta, affectum conjugalem præsumebat, *c. Is, qui fidem 30. hâc Rubr.*

Quare metu per injuriam illato extortas nuptias sicut in externo, sic in interno quoque foro irritatas, & consensui interno verè præstito nuptias inducendi vim ab Ecclesia ademptam, cum D. An-

gelico l. cit. Sylvestro V. *Matrimonium* 8. q. 11. d. 3. Soto *dist. cit. q. 1. art. 3.* Navarro *Manual. cap. 22. n. 51. ad finem* & aliis meritò docent *cit.* Sanchez *disp. 12. n. 18.* & Perez *disp. 17. f. 10. n. 4.*

Dubium quintò & DD. rationumque, in utramque partem militantium magnâ vi agitata controversia est de Jure, ex quò metu injusto extortorum conjugiorum nullitas immediatè descendat. Et à Naturali quidem eam descendere, cum Scoto in 4. dist. 29. q. unica §. *De secundo* Alexand. Garerio *Lib. 4. de Sponsal. cap. 9.* Covarruvia *cit. cap. 3. §. 5. n. 6.* & Petr. Barbosa in *Rubric. ff. Solutio Matr. p. 4. n. 30.* ex RR. defendunt Molina *Tract. 2. de l. & l. dist. 326. n. 14.* Pontius *cit. Lib. 4. cap. 14. n. 4.* Gobat *Experient. Tract. 9. n. 245.* & Gonzalez in *c. Veniens cit. n. 5.* Rationes, quibus nituntur, minimè leves sunt Primò; quia Jus Ecclesiasticum ejusmodi conjugia non tam irritat, quàm anteriori aliquo Jure irritata supponit textibus n. 220. allegatis planè omnibus; cum iis referantur casus conjugiorum metu initorum: quæ, si nullo anteriori Jure irritata, sed valida fuissent, ab Ecclesia non potuissent irritari, juxta illud, *Quod Deus conjunxit, homo non separet*, *Matth. cap. 19. v. 6.* textibus autem illis Jus, quò irritatum sit, antiquius non extat. Secundo; quia *c. Cum locum cit.* irrita pronuntiantur ex ratione; quòd vis & coactio, sive metus tollat consensum, *l. Nihil consensui 116. ff. de R. l.* ad matrimonii valorem requisitum Jure Naturali. Tertiò; quia Natura, si ejusmodi matrimonium non ipsa irritasset, non satis consulisset indemnitati innocentis, passi metum injustum; cum enim matrimonium, semel validè contractum, nullâ humanâ authoritate valeat dissolvi, ad id

ineundem metu coactus sine ullo remedio contractum observare teneretur; ac proinde ex injuria sibi illata ipse damnum irreparabile subiret; illum autem inferens lucrum inaufertibile consequeretur. Quod cum Naturæ genio adversetur, statuendum omnino est, metu inita conjugia ex ejus potius, quam Humanæ Legis dispositione irrita esse, ut cum DD. *cit.* & Card. Pallavicino subtiliter arguit Haunold. *Tom. 2. de I. & I. Traçt. 8. n. 107.*

242. Ego tamen, ita firmatâ & valde probabili sententiâ potiorē ac præferendam oppositâ, & matrimonii injusto metu extorti nullitatem in Jus Ecclesiasticum immediatè refundendam, existimo cum Sylvestro *cit. q. 11. d. 3. Navarro Manual. cap. 22. n. 5. Soto in 4. dist. 29. q. 1. art. 3. Henriquez Lib. 11. cap. 9. n. 1. & 3. Sanchez cit. Lib. 4. disp. 14. n. 2. Laiman Lib. 5. Traçt. 10. p. 2. cap. 5. n. 1. Perez disp. 17. s. 11. n. 2.* quos Card. de Lugo *Tom. 2. de I. & I. disp. 22. n. 115. Pirrhing ad hanc Rubr. n. 106.* & alii tam VV. quàm, RR. sunt secuti. Ratione duplici nituntur. Una est; quòd ad valorem, sicut cujuscunque alterius, sic etiam matrimonialis contractus Jure Naturali plus non exigatur, quàm justus titulus & voluntarius consensus: quorum neutrum metu excludit. Prius; quia metu non obstante intervenit traditio juris in corpus pro jure in corpus. Posterius; quia voluntarium & liberum, ad actus humani valorem requisitum Jure Naturali, metus solummodo diminuit, non tollit; ideòque dici solet, coacta voluntas est voluntas, cum Paulo *ICT. l. Si mulier cit. §. 5.* Altera; quòd non appareat sufficiens ratio, ob quam ejusmodi irritatio à Natura debuerit esse introducta; non enim ab ista matrimonium metu extortum necessariò irritatum est

propter injuriam, ut aliqui volunt, partim; quia si ex hac ejus nullitas oriretur, irritum etiam esset matrimonium obtentum contrahentis dolò; cum sicut metum passò sic & dolò circumvento injuria inferatur: partim verò; quia aliàs irritum etiam esset matrimonium contractum metu levi; cum etiam per hunc injuria, & sæpe mortaliter peccaminosa, inferatur, Neque etiam, ut alii existimant, propter defectum libertatis; quia imprimis metus, ut dictum, voluntarium & liberum non tollit. Deinde; quia libertati matrimonii non magis obstat metus à libera, quàm à necessaria causa incussus; & tamen metu à causa necessaria incusso matrimonium irritari, ex adversariis plerique negant. Demum; quia voluntarius & liber consensus etiam requiritur ad Baptismum & juramentum; & tamen neque istud gravi metu præstitum, *c. Si vero 8. c. Verum 15. Sc. de Jurejurando*, neque ille ita susceptus irritus est, per textum *c. Majores 3. §. Item quaritur, de Baptismo.*

Neque contrarium evincunt in eam rem allatæ rationes. Prima; quia, licet quatuor *cc. cit.* irritatio non primùm inducatur, & scriptum Jus antiquius non allegetur, tale tamen scriptò, aut vivâ voce aliquando traditum, aut aliâ viâ introductum, ex iisdem textibus & continuâ Ecclesiæ observantiâ satis colligitur.

Altera; quia metus non facit; ut consensus non sit voluntarius & liber: qui solus, spectatò Jure Naturali, ad matrimonium requiritur.

Postrema; quia imprimis, si Natura non defecit, alteri omnino irrevocabiliter obligari permittendò eum, qui Nobilitatis, divitiarum &c. dolosa simulatione ad matrimonium inducitur, etiam non-defecisse existimanda est, cum

metum

metum passum ita obligari permittit hunc inferenti. Deinde; quia metum passis Naturæ Author satis consuluit, legitimo Magistratui conferendò potestatem, conjugia illò extorta irritandi: sicut ejusmodi potestatem dandò satis occurrit incommodis, quæ oriuntur ex nuptiis Clandestinis. Demum; quia, licet ante irritationem Humana lege inductam metum passus hunc inferenti firmiter obligaretur, istum tamen ab ejus illatione gravis poenæ comminatione absterruit, & ad injuriæ compensationem, quæ exigi posset, obligavit: sicut hodièque obligatur, qui aliquam dolosò mendaciò induxit ad contrahendum. Unde

245. Infertur, valida esse conjugia Infidelium, non obstante gravi & injusto metu, quò ea sunt extorta: nisi propriis ipsorum legibus specialiter sint irritata; cum, licet non spontaneò, quem Ecclesia exigit, voluntariò tamen & liberò consensu, qui spectatò Naturali Jure exigitur & sufficit, ineantur, Sanchez *cit. disp. 14. n. 3.* Bonacina *de Sacramento Matrim. q. 3. punct. 8. n. 9.* & Pirrhing *cit. n. 106. in fine.*

246. Dubium sextò est, an matrimonium metu contractum firmiter adjectò juramentò. Affirmat id Richardus *in 4. dist. 29. art. 2. q. 3.* & defumitur ex textu *can. Inter cetera 22. q. 4.* quò relatus S. Augustinus matrimonium cujusdam Hubaldi, ad id contrahendum cum concubina mortis metu impulsì, pro valido habet. Idem suadet ratio; quia omne juramentum, quod in salutis æternæ dispendium & tertii præjudicium non vergit, servandum est, per Regulam *c. Cum contingat 28. de Jurejurando & c. Quamvis 2. de Pactis in 6.* etiam, quod metu est extortum, *c. Si verò, c. Verum cit. & c. Ad audientiam 4. de his, qua vi metusve causà &c.*

Sed melius *in c. Significavit cit. n. 247.* *gant Glossa V. Tanta, Panormit. n. 5. Alexand. de Nevo n. 5.* quos secuti sunt *cit. Carerius cap. 4. Sylvester q. 11. d. 8. Sanchez disp. 20. n. 12. & Perez f. 4. n. 5.* & alii, sicut matrimonium, sic & adjectum ipsi juramentum pro irritò habentes. Moventur satis clara decisione Alexandri III. eum, qui post matrimonium cum una metu inutum, eique firmando adjectum juramentum, duxit aliam, huic adherere permittentis, *c. Significavit cit.* indubitato argumentò nullitatis ejus, quod priùs inutum fuit & juratum. Ratio est; quia imprimis de substantia matrimonii est consensus, ab injusta coactione liber, *c. Cum locum c. Veniens &c. cit.* cujusmodi consensus defectus juramentò non suppletur. Deinde; quia matrimonia metu extorta irritata sunt propter utilitatem publicam; quòd ad pacem & amorem conjugalem inter contrahentes & ad proli bonam educationem expediat, ea iniri sponte, *arg. cc. cit. & c. Requisivit 7.* actus autem, irritatos propter bonum publicum, juramentò non firmari, cum Bartol. *in l. Si quis 56. ff. de Fidejuss. d. n. 7.* & Panormit. *in c. Cum contingat cit. n. 22. V. Octavus,* & cæteris DD. plerisque Regulæ instar tradunt Covarruv. *in c. Quamvis cit. p. 2. §. n. 1.* & Gutierrez *de Juramento p. 1. cap. 8. n. 15.* Et demum; quia, si matrimonium metu extortum firmaretur juramentò, ab Ecclesia non satis consultum foret metum passis adversus inferentes; cum injustò metu, sicut matrimonium, sic & juramentum posset extorqueri; ac proinde, si hoc esset obligatorium, metum inferenti, qui eum passus est, ad individuum vitæ societatem posset obligari. Unde corruit adversæ partis ratio.

Difficilior in speciem est textus: 248. sed in speciem duntaxat; nam, ut Glossæ
L 3 aliorum-

aliórumque expositiones omittam, in ejus casu metus & juramentum solummodo intervenit in Hubaldi prævia promissione, tam matrimonium ineundi cum concubina, quam expellendi & necessariis subsidiis destituendi matrem cum fratribus expulsam: quâ promissione jam factâ, metûque cessante matrimonium initum fuit: & S. Augustinus de duobus, scilicet matrimonii valore & matrem expellendi promissione, interrogatus; matrimonii firmitati nihil obflare; matrem autem & fratres expellendi, distituendique obligationem juramentò illò non inductam, respondit. Ita *can. Inter cætera cit.* cum Covarruvia de *Sponsal. p. 2. cap. 3. § 5. n. 8.* & Joan. Valboa *Academic. prælect. in c. Pervenit 3. de Jurjurando n. 52.* exponit Barbosa *ibi, n. 13.* & expositus nostræ Resolutioni patrocinatur potius, quam adversetur.

Si huic *can. cit.* expositioni opponatur; quòd eò Hubaldus concubine juramentò firmaverit, ipsam in conjugem suscipere: quâ phrasi à S. Augustino, cujus Canon ille est, fidem consensûs de præsentis & ipsum matrimonialem contractum denotari, S. Doctor ipse explicat verbis, *Fides consensûs est, quando se mutuo suscipiunt*, quæ ex ipso referuntur *c. 1. de Sponsa duor.* Satis expedita replicatio est, *can. cit.* Verbum *Suscipere* non, ut *c. 1. cit.* de præsentis, sed de futuro tempore exaudiendum, ut apertè demonstrant ipsi eadem oratione conjuncta verba *Expellere & Impendere*: quibus *can. cit.* promissionem futuro tempore implendam significari, ex ipso textu liquet. Si etiam hunc verbi illius sensum à S. Doctoris mente alienum, & *can. cit.* ipsi contractui nuptiali juramentum adjectum, quis contendat, propter subiecta verba, *Matrimonium sit in domino firmum ac stabile*: nova quidem, sed cum pro-

positâ dubitationis Resolutione non pugnans responsio est, juramentum & ipsum etiam conjugium metu initum maximi illius Ecclesiæ Patris ac Doctoris tempore substituisse; quòd metus impedimentum postea primùm sit introductum. Quæ responsio inde etiam verifimilis est; quòd metus conjugium non irritet Jure Naturali aut Divino, sed Ecclesiastico: quòd non omnia simul primò aut huic proximis seculis, sed prout casuum occurrentium necessitas exigebat, cum tempore sunt introducta.

Dubium septimò est de copula carnali, matrimonialem contractum metu initum subsecutâ: quâ conjugium firmari, cum Glossa in *c. Consultationi cit. V. Ante* existimant Paludanus in *4. dist. 29. q. 1. art. 4. n. 25.* Sotus eadem *q. 1. art. 3. ad finem*, Barthol. de Ledesma de *Matrim. dub. 23. in fine* & quidam alii, per moti textibus *c. cit. c. Ex literis 11. de Depons. impub. & c. Insuper 4. Qui matrim. accus. &c.* quibus, dum conjugium metu extortum irritum pronuntiatur, nisi copula carnalis sit subsecuta, id hæc subsecutâ firmari, clarè indicatur: quod etiam suadet ratione; quia copulam potius conjugali quàm fornicario, etiam metu coactis Jure naturali illicito, affectu admittam: & propterea matrimonium ratificatum esse, præsumptio est.

Sed melius dubium resolvitur ope distinctionis; vel enim, sicut matrimonii contractus, sic etiam copula illa metu extorta, vel istò jam cessante & affectu conjugali est subsecuta? Si prius, eâ matrimonium confirmari, cum Panorm. in *c. Consultationi cit. n. 7.* & Alexand. de Nevo *ibid. n. 10.* meritò negant Henriquez *Lib. 11. cap. 9. n. 7.* Sanchez *diff. 18. n. 15.* & Gobat *Experient. Tract. 9. n. 261.* quòd tali casu consensus in matrimonium vel deficiat omnino, vel saltem, qualem

qualem Jura exigunt, & spontaneus non intervenerit. Si posterius, & metu de-posito copula sponte admiffa est, eam matrimonium confirmari, DD. *citt.* facile concedunt & D. Thomæ *cit. dist. 29. q. unica, art. 3. questiunc. 2. ad 2.* aliorumque TT. & JCT. eum doctrina communis, & ratio perspicua est; quod matrimonii valori nihil obfiterit præter defectum spontanei consensûs: iste autem sufficienter exprimitur & exprimi de Jure præsumatur per copulam carnalem, sponte admiffam; cum talis processisse præsumatur ex affectu conjugali, *arg. c. Is, qui fidem 30.*

251. Eodem modò matrimonium metu extortum convalescit per diuturnam, v.g. unius anni cum dimidio, & aliquando etiam minoris temporis cohabitationem, si metum passus in illo tamdiu persistit sponte & quietè, cessante metu, cum possit, non recedendò, ex decisione *c. Ad id 21.* Ratio est; quia ita, etiam sine commercio carnali, cohabitans affectu conjugali cohabitasse; ac proinde in matrimonium legitime consensisse, præsumitur. Quam præsumptionem Juris & de Jure esse, cum Glossa in *c. cit. V. Per annum*, observant Gonzalez in *c. cit. n. 5.* Perez *disp. 17. f. 13. n. 5.* & Gobat *Tract. cit. num. 262.*

252. Atque hæc de sponte admiffa, tam carnali copula, quàm cohabitatione, satis certa erunt, spectatò Decretalium Antiquò Jure. An etiam locum habeant post decretum S. Synodi Tridentinæ *Sess. 24. cap. 1. de Reformat. Matrim. Tit. 3. art. 2.* statuatur.

253. Dubium octavò est, an qui metu injusto nuptias extorsit, illum passo obligetur; ut cum isto, purgatò metu, volente, matrimonium inire teneatur. Quod cum Alex. de Nevo in *c. Cum locum cit. n. 29.* Turcremata in *Summa 31. q. 2.*

n. 11. Sylvestro V. Matrimonium 8. q. 11. d. 4. & Navarro *Manual. cap. 22. n. 51.* asserunt Coninck *disp. 28. dub. 1. n. 7.* & Pontius *cit. Lib. 4. cap. 15. n. 3.* pro quibus facit Primò decisio Alexandri III. *c. 1. de Eo, qui dux. in matr. viro, qui, primâ uxore adhuc vivente, duxit aliam ejus rei ignaram, ab eaque, cognitò primæ obitu, recedere voluit, recessum non permittentis, nisi ad secundæ ab eo deceptæ petitionem; ut adeò à matrimonio recessus vel in eo perseverantia fuerit in optione mulieris à viro deceptæ.* Cur non etiam in optione mulieris metu coactæ? cum huic illata injuria non minor sit eâ, quæ illata est dolò, istoque injusta metûs illatio non vacet. Secundò paritas cum contractibus aliis, v.g. venditione aut permutatione metu extortis: quibus, si metum passi petant, stare tenentur, qui eos metu extorserunt; cum ad ejus tantum, qui metum passus est, non ad eum inferentis, instantiam rescindantur; & Jura deceptis tantum læssive, non etiam decipientibus vel lædentibus subveniant, *c. Cum universorum 8. de Rev. permut. § 1. Ex primo 2. §. 3. ff. ad S. C. Velleian.* Tertiò ratio; quia consensus ex parte metum inferentis fuit absolutus ac sufficiens ad ipsum ex parte suâ obligandum: dummodo ex sua etiam parte coactus velit; ac proinde cum hoc, postea liberè ac sponte volente, matrimonium inire, qui metum intulit, tenetur.

Sed ista speciosa magis quàm efficacia sunt, ad matrimonii postea ineundi obligationem imponendam metum inferenti, quem ab illa absolvunt *citt. Sanchez disp. 15. n. 5. Perez f. 12. an. 5. & Hurtad. de Matrim. disp. 6. n. 16.* Rationem reddunt; quòd non appareat, unde ea matrimonium cum metum passo ineundi obligatio oriatur; cum non oriatur ex contractu, partim; quia contractus nuptialis

ptialis cum sua natura reciproca & ex utraque parte obligatorius sit, ex parte contrahentium utriusque includit tacitam conditionem, *Accipio te in meam, si vicissim me accipias in tuum*; atque idcirco claudicare, & ad individuam vitæ societatem contrahentium unum obligare nequit, nisi ad eam & alter obligetur: partim; quia de presenti & non de futuro initus, & propter iniusti metus interventum Jure irritatus est, *c. Cum locum, c. Veniens &c. cit.* Neque etiam ex injuria; quia ista per se conjuncta non est cum damno, quod aliter, quam contractus matrimonii nequeat reparari: eaque fere tollitur ipsa matrimonii coacti dissolutione, visque illata punitione. Neque ex Jure positivo, metum inferentem ad nuptias cum metum passo obligante; cum tale Jus non extet: & à *c. 1. cit.* ad præsentem casum non rectè arguatur; quia imprimis, eò à muliere recessus viro permissus non est propter matrimonii fidem illi, ligaminis impedimentum ignoranti datam, ab eoque decepta bona fide acceptatam, ut *in c. cit.* cum Panormit. *n. 4.* & Viviano *in fine* notat Pirrhing *ad Rubr. de Eo, qui duxit &c. cit.* Deinde; quia recessus viro permissus non est propter gravissimum & aliter quam per matrimonium non reparabile præjudicium mulieris, cui ille perinde ut legitimæ uxori cohabitavit. Demum; quia recessus viro etiam permissus non fuit in dolosæ deceptionis poenam: à poenali autem dispositione eaque expresso casu ad non expressum perperam ducitur argumentum *arg. Reg. Factum 155. §. 3. ff. & Reg. Odiat 25. & Reg. In poenalibus 49. in 6.* Neque etiam ex paritate cum cæteris contractibus; quia hi metu initi Jure subsistunt juxta dicta *Lib. 1. tit. 40. à n. 30.* & ad solius metum passi instantiam rescinduntur: matrimonium autem metu extortum Jure Ecclesiastico est irritatum;

ut ad hoc quoque ab illis non rectè arguatur. Non denique ratione consensûs; quia hunc in contractu matrimoniali, tanquam reciproco naturâ suâ non abolutum sed tacitè conditionatum & ab alterius consensu dependentem fuisse, ex dictis constat; ac proinde eò ipso; quod ex parte unius fuerit nullus, ex parte alterius quoque deficit, & ullam obligationem non inducit.

At, licet hæc ita sint, casu tamen, quò metum passo grave & aliter quam per conjugium irreparabile damnum illatum fuisset, ad matrimonium validandum, qui metum intulit, obligatus & judiciali autoritate cogendus esset; quòd id exposcat æquitas & ratio naturalis, ut rectè observat *cit. Perez n. 7.* & de Sponsalibus & matrimonio ficto dictum est à *n. 19. & n. 143.* Adde ego omnes casus, quibus, ut plerumque solet, matrimonium metu initum præcessissent sponsalia de futuro; cum enim hæc valida sint juxta dicta *n. 15.* & cæterorum contractuum instar ad solius metum passi instantiam rescindantur, & per sponsalia de presenti coacta non tollantur, ad matrimonium cum metum passo volente in eundem obligatus viâ Juris compelli potest is, à quo metus est illatus. Quibus limitationibus restricta sententia posterior in praxi ferè cedit priori.

Dubium nonò & satis difficilis Resolutionis controversia est de Sponsalibus injusto metu extortis; hæc enim perinde, ut matrimonium, irrita esse, cum Panormit. *in c. Ex literis 11. de Sponsalibus impub. n. 2.* & Anchorano *in c. Veniens cit. n. 6.* defendunt *cit.* Covarruv. *§. 5. n. 1.* Petr. Barbosa *p. 4. n. 3.* & Sanchez *disp. 19. num. 3.* suam hanc opinionem præcipuè fundantes in *c. Ex literis cit.* textu: quò puella duodennis, impuberi desponsata, & in istius domum traducta quòd, minis parentum fuerit impulsâ,

pulsa, recedere & alteri nubere permiffa est, luculentò argumentò nullitatis Sponfalium: quæ etiam suadet *arg. l. Oratio 16. ff. de Sponfal.* secundum quam Juris dispositio de matrimonio trahitur ad Sponfalia, cum de his aliud Jure non est expressum. Eandem docti aliqui RR. evinci putant ratione; quia metu extorta sponfalia nullam etiam, ut cæteri actus metu gesti, infirmam obligationem pariunt; cum dari nequeat obligatio ad actum omnino invalidum & nullum, ut patet ex terminis ritè perceptis: metu autem inita sponfalia, si obligationem parerent, obligarent ad actum Jure nullum; cum obligarent ad matrimonium, quod metu inutum à Jure irritatum est, *c. Cum locum, c. Veniens &c. cit.* Confirmatur; quia metus in sponfalibus interveniens, vires suas extendit in matrimonium; cum hoc contrahatur vi sponfalium; quæ, si metu extorta sunt, isto extortum censetur etiam matrimonium ab illo dependens. Ita isti, & satis probabiliter.

257. Nihilominus, si Jure sive ratio spectetur, ejusmodi sponfalia, licet rescissioni obnoxia omnino sint, pro validis probabilius habent Henriquez *Lib. 11. cap. 9. n. 6.* Petr. Ledesma *de Matr. q. 7. art. 3.* Lessius *Lib. 2. de J. & J. cap. 17. n. 37.* Palao *Tract. 2. disp. 1. p. 9. n. 3.* & Perez *disp. 10. f. 3. à n. 4.* eâ permoti ratione; quod irritata non sint Jure Naturali; cum hoc præcisè spectatò ipsum matrimonium subsistat. Neque etiam Positivò;

259. cum in *c. Ex literis cit.* pro ipsorum nullitate ab oppositâ sententiâ Assertoribus allegati casu sponfalia, si irrita, talia fuerint, non tam propter metum, quàm propter defectum consensûs in puella, ut *ibi* observat Gonzalez *n. 2.* quia ista non solum minis parentum sive metu impulsâ, sed omnino nolens dicitur fuisse, non solum, cum traduceretur in domum, ut ali-

qui volunt: sed etiam, cum desponsaretur, ut *ibi* cum Glossa *V. Desponsata*, Innocentius advertit. Accedit; quòd, si puellam ob solum metum recedere & alteri nubere permiffam fuisse, dicatur, sponfalia ipso Jure nulla fuisse perperam, imò potius contrarium inferatur; cum, sicut cæteros, sic etiam sponfalitium contractum rescindendi sufficientem causam metus præbuisse, Lessius & Palao *l. cit.* Et revera valida fuisse, non obscurè colligitur ex eo; quòd Papa puellam moneri jussit; ut sibi desponsati pueri annum ætatis decimum quartum expectaret, non expectandum, si sponfalia Jure invalida fuissent.

Multò minùs urget *arg. l. Oratio cit. 260.* cum; quia istius dispositio est merè Civilis: tum verò; quia, si pro Canonizata habeatur, locum duntaxat habet, quando eadem ratio est sponfalium & matrimonii: quod in proposito dubio non contingit; cum enim matrimonii validè initi & præsertim consummati vinculum sit omnino insolubile, *Matth. cap. 19. v. 6.* sponfalia autem solvi variis modis possunt, illud, non etiam ista metu inita, irritandi specialis & æquissima ratio fuit, ut advertit Tannerus *Tom. 4. disp. 8. q. 3. dub. 1.* & ipsemet Sanchez *l. cit. n. 1.*

Ratio etiam, quantumvis speciem veri magnam præferat, efficax non est; quia imprimis sponfalia, etiam metu extorta, non obligant ad matrimonium contrahendum, dum metus urget, sed cum, isto cessante, liberè iniri potest: idque ita inutum valere, patet ex *can. Inter cætera cit.* ubi, vi promissionis metu extortæ inutum matrimonium, pro valido habetur. Si *can. cit.* matrimonium non promissum, sed actu inutum quis velit, tempore S. Augustini, cujus ille canon est, verisimiliter ipsa etiam conjugia metu inita substituisse, paulò antè est insinuatum. Er.

M

tum. Er.

tum. Ergo multò magis sponsalia eò, & modernò adhuc tempore subsistent; cum hæc postea scriptò aliquò aut non-scriptò Jure irritata, nusquam reperiantur. Deinde ipsum matrimonium ob metum Jura eò duntaxat casu pro irritò habent, quò iste intervenit in ejus contractu, *cc. in initio cit.* Demum; quia matrimonium cessante metu initum, à sponsalibus metu extortis, ferè pendet; sicut à pubere, in facie Ecclesiæ vel cum rapta, extra raptoris potestatem constitutà, initum matrimonium pendet à sponsalibus, quæ ab impubere, clam, aut cum rapta in raptoris potestate constitutà, sunt contracta; ac proinde matrimonii valori, sicut Impubertas, Clandestinitas, Raptus, sic etià metus contrahentis sponsalia non obstabit: & sicut ex eo; quòd matrimonium impuberis, clandestinum, aut cum rapta, detenta à raptore, initum non valeat, ab impubere, clam, vel cum rapta detentà inita sponsalia invalida esse, legitime non infertur: sic etià ex nullitate matrimonii celebrati metu, hoc interveniente inita sponsalia nulla esse, ritè non desumitur.

ARTICULUS XII.

De Justitia publicæ Honestatis.

SUMMARIUM.

263. *Istius impedimentum oritur ex Sponsalibus,*
 264. *Et ex matrimonio Rato.*
 265. *Olim nuptiis, quartò,*
 266. *Hodie primò tantum gradu conjunctorum obstat:*
 267. *Nisi ortum sit ex matrimonio Rato.*
 268. *Olim etiam irritis:*
 269. *Hodie validis tantum sponsalibus inducitur,*

270. *Si ea sint de futuro.*
 271. *Ex illis olim in prius initorum præ-judicium contractu:*
 272. *Non etiam hodie oritur:*
 273. *Nisi sint de Præsenti.*
 274. *Publicæ Honestatis impedimentum non agit retro,*
 275. *Sicut alia impedimenta.*
 276. *Id ex sponsalibus fictis oriri, quidam affirmant.*
 277. *Alij verisimilius negant.*
 278. *Durat sponsalibus dissolutis;*
 279. *Etià mutuo consensu.*
 280. *Quod hodie est indubitatum.*

Celebris sponsalium Effectus est Impedimentum Nuptiale, quod publicæ Honestatis Justitia nuncupatur: estque quasi Affinitas ex inchoatione matrimonii per conjunctionem, non corporum, sed animorum inter sponfos orta: & conjugio cum ipsorum consanguineis contrahendo obstans. Non quidem ex Naturalis aut Divini, ut omnes facile concedunt: sed ex Ecclesiastici tantum Juris dispositione, *can. Si quis desponsaverit 11. can. Si quis uxorem 14. can. Quidam 31. Ec. 27. q. 2. c. Juvenis 3. c. Ad audientiam 4. c. Sponsam 8. hæc Rubr. c. Literas 4. de Despons. impub. & c. Unico. hic in 6.* Ratio istius impedimenti introducendi justa fuit; quòd æquum justumque, & publicæ Honestati ac decentiæ conveniens sit, impediri matrimonia: quibus sponfus cum sponsæ, quantumvis non per carnis, sed animi solius, sive liberæ voluntatis consensum sibi conjunctæ: aut hæc vicissim cum sponfi consanguineis copulatur, Vivianus *in c. Ad audientiam cit. pr. & ibi Gonzalez n. 9.* Quæ ratio, cum non solum de sponsalibus de futuro: sed etiam, multoque magis de iis, quæ de præsentibus ineuntur, five ma-